

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ОДЯГУ ДЛЯ ВАГІТНИХ

Представлено характеристику та конструктивні особливості одягу для вагітних в різні епохи та часи.

Submitted testimonial and design features maternity clothing in different epochs and times.

Ключові слова: сучасний одяг для вагітних, ступінь та спосіб регуляції об'єму, складки, драпіровки, розширені силуети, шнурувань у корсетах та зав'язок у сукнях.

Аналіз сучасного стану виробництва та споживчого ринку одягу для вагітних жінок показав, що за багатьма властивостями він не задовольняє запити споживачів. Цей сегмент ринку не відрізняється своєю різноманітністю тому, його подальше вивчення та вдосконалення є перспективним і заслуговує на увагу. Для вирішення цієї проблеми доцільно звернутися до джерел появи одягу для вагітних та проаналізувати його історичний розвиток.

Об'єкт дослідження – одяг для вагітних в різні епохи та часи.

Постановка завдання. Враховуючи доцільність розширення різноманітності одягу для вагітних, статтю присвячено аналізу та систематизації одягу для вагітних в різні часи.

Виклад основного матеріалу. Протягом історії людства головним обов'язком жінки вважалось народження нового життя. Багатодітні сім'ї були нормою і не дивлячись на те що і проста жінка і дама з вищих кіл значну частину життя проводили перебуваючи у стані вагітності, особливий одяг призначений саме для вагітних жінок, з'явився порівняно недавно.

В Стародавньому Римі носили вільний одяг. *Пеплоси* та *хітони* гречанок, *столи* та *пали* римлянок огортали тіло м'якими складками, тому в особливому одязі не було потреби. Драпіровки та драпіровані запахи на сукнях та сорочках – це популярний прийом серед модельєрів, які працюють над одягом для майбутніх мам, що нагадує саме про період Античності [1].

В Середньовіччя з'являється таке конструктивне вирішення, як регулювання за об'ємом. Прилягання реалізується за допомогою шнурів, які достатньо розпустити в області живота (рис.1) [2].

В XV столітті в моду входять сукні з завищеною талією. В таких сукнях не лише зручно вагітним жінкам, а також будь-яка жінка може відчувати себе вагітною. Вагітних жінок шанували, як наслідок – вагітність була «у моді». Складки, що спадали від лінії під грудьми донизу могли створити таку ілюзію, яку можна було посилити підкладним животом, що збереглося в Італійських музеях [3].

В XVI ст. з'являється корсет. В повсякденному костюмі достатньо було розпустити шнурівку, як на портреті Цецилії (рис. 2). Для урочистих випадків поверх корсажу та спідниці одягали верхню сукню, найчастіше темного кольору, порівняно вільного крою, та застігались від шиї до талії, а нижче сукня розходила, відкриваючи спідницю. Під них не потрібно було одягати жорсткий корсет.

На рис. 3 зображена королева Маргарита, дружина короля Іспанії Філіпа III, у якій передня з'ємна частина корсажа (т.з. "stomacher") викроєна та пришнурована до сукні таким чином, щоб зручно лягти поверх живота. До певного моменту «стомакери» могли приховати вагітність. Такий вид одягу був у моді серед заможних голландок першої третини XVII століття.

В період між 1580–1630 роками входять в моду портрети, що зображають жінок на пізніх термінах вагітності. Дам зображували з покриваючою живіт рукою. Але костюми такі, як на звичайних портретах, лише корсажі менш жорсткі.

На рис. 4 зображено портрет Анни (леді Поуп) з дітьми. Чорна верхня сукня розчахнута цілком, а талія на розкішному, вишитому білим по білому, корсажі зміщена для зручності догори. Збільшений живіт прикритий складками, що нагадують фартух. Його найчастіше виготовляли з мережива, це була виключно декоративна деталь туалету. З одного боку, це було урочисто, а з іншого – фартух міг приховати поли сукні чи жакета, які вже не сходились.

Крім цього, в Англії початку XVII ст. в моді були жакети зі світлої тканини цілком розшиті квітковими візерунками. Їх використовували в якості неофіційного одягу. Один з таких жакетів, що зберігається в музеї Вікторії та Альберта в Лондоні, призначений для вагітної жінки – на відміну від подібного йому приталеного жакета (рис. 5).

На портреті Маркуса Гірітеса, написаному близько 1595 року – жінка на останніх термінах вагітності в розкішній сукні цілком розшитій перлинами (рис. 6). Це не перероблена звичайна сукня, а зшита спеціально. Перлина – це символ Святої Маргарити Антіохійської, покровительки дітонародження, яка грала роль оберегу для майбутньої матері. Але, на жаль, це лише поодинокі приклади одягу того часу призначеного спеціально для вагітних.

В XVII столітті вагітність виходить з моди і з цього часу одяг повинен допомагати приховати її. Щільно прилягаючі сукні носять англійські міщанки, а знатні дами – більш вільні сукні, в яких під час вагітності почувають себе досить комфортно. Жінкам, що не належать до аристократії, не прийнято з'являтися на людях у вільних сукнях, тому, перебуваючи у стані вагітності, вони носили вільне вбрання та залишались вдома. Вважалось, що в цей період жінка стає непривабливою.

Рис. 1. Середньовічна сукня з розпущеною в області живота шнурівкою

Рис. 2. Повсякденний корсет з послабленими зав'язками (XVI ст.)

Рис. 3. Розпашна сукня з «стомакером» (XVII ст.)

Рис. 4. Збільшений живіт прикритий складками, що нагадують передник (XVII ст.)

Рис. 5. Розширений жакет призначений для вагітної жінки та подібний йому приталений жакет (XVII ст.)

На портретах Вермеєра зображені жінки у вільному домашньому одязі. І хоча в цей час вже було не прийнято зображувати вагітних жінок, історики припускають, що ці дами були вагітними (рис. 7).

У XVIII столітті з настанням епохи рококо входять в моду глибокі декольте, туго зашнуровані талії, пишні спідниці на спеціальних каркасах «панье». Вагітні жінки в цей час носять плаття-«контуші». Існує версія, що такі вільні домашні сукні, що нагадують домашні халати, ввела в моду у 1670-і роки мадам де Монтеспан, красуня-фаворитка короля Франції Людовіка XIV. В такій сукні, що маскує фігуру, було зручно приховувати позашлюбні вагітності від оточуючих.

Рис. 6. Сукня, розшита перлинами, призначена спеціально для вагітних (XVII ст.)

Рис. 7. Вільний домашній одяг вагітних жінок (XVII ст.)

Пізніше «контуш», або «адрієн», перестав бути виключно домашньою сукнею. Більш того, він не виходив з моди протягом кількох десятиліть, лише дещо змінювався. Складки були спереду та позаду. Пізніше складки збирали лише на спині. Дам в подібних сукнях часто писав відомий художник Антуан Ватто. Пізніше з його ім'ям ця складка і увійшла в історію як «складка Ватто» (рис. 8).

Рис. 8. Контуш зі складками Ватто на спині (XVIII ст.)

Контуші не були призначені спеціально для вагітних, їх носили усі, хоча вагітним було в них особливо зручно. Крім того вагітні одягали пом'якшений, частково укріплений кісточками, корсет, який підтримував фігуру не особливо стягуючи її, та передник.

В кінці століття мода кардинально змінюється – зі стилем ампір приходять сукні з тонких тканин з сильно завищеною талією, повертається А-подібний силует з готичного періоду. Подібну сукню під час вагітності почала носити в 1780-і роки герцогиня Девонширська [1].

В кінці 1792 року в Англії з'являється особлива мода – підкладний металічний живіт, що імітує вагітність. Підкреслене материнство знову повернулось до моди.

XIX століття – це час пишних спідниць та затягнутих в корсет талій. Згадувати про вагітність вважалося непристойним і жінка повинна була залишатись вдома, коли вагітність ставала помітною. Корсет давав можливість подовжити період перебування на публіці. Навіть до 6-го місяця жінки шнурували корсет настільки туго, щоб оточуючі не здогадувались про їх положення [2].

На останніх місяцях носили спеціальний корсет з додатковою шнурівкою не лише на спині, але і на боках та на животі, що дозволяло розпускати його в міру необхідності, звільняючи живіт, але при цьому підтримуючи верхню частину тіла. Такі корсети були порівняно зручні і деколи їх не знімали навіть під час пологів (рис. 9). Поступово корсет замінить жорсткий пояс, з допомогою якого будуть намагатись скоректувати фігуру затягуючи талію та стегна. Пізніше він трансформується в допологовий бандаж, який допомагає зберегти вагітність [4].

Рис. 9. Корсет зі шнуруванням на спині, боках та животі. З першою світовою війною корсет перестає бути невід'ємною частиною жіночого костюма

В сучасному гардеробі для вагітних шнурівка не виправдано втрачає популярність на користь більш практичних, але менш варіативних та естетичних застібок та еластичних вставок.

Також варто звернути увагу, що брюки помилково вважаються винаходом сучасності. В дійсності брюки були постійним елементом одягу у країнах Азії та Близького Сходу. Шаровари з заниженою талією, розмір якої трансформувалася, збереглися в національному костюмі Індії та Аравійських країнах.

Також розробляючи сучасний одяг для вагітних варто не забувати про широкі сарафани, які споконвіку носили на Русі, та такі надбання східних слов'ян, як понева – запашна спідниця, яка носилася на стегнах, поверх неї випускалася довга сорочка, а зверху одягався запон, який не обмежував рухи вагітної жінки.

Першу комерційну сукню виготовила Lane Bryant в кінці XIX ст. [5]. Перша колекція для майбутніх мам була створена Сонею Рікель в 60-х роках XX ст. [6].

Висновки. На основі проаналізованого матеріалу систематизовано та зібрано в єдину таблицю функції, які виконував одяг для вагітних в різні епохи, види одягу, ступінь та спосіб регуляції об'єму, варіанти конструктивного вирішення. Виявлено, що до кінця XIX ст. спеціального одягу для вагітних не

існувало. У всі часи найбільш розповсюдженим був нерегульований об'єм, який приховувався у складки, драпіровки, розширені силуети. Регулювання об'єму здійснювалось за допомогою шнурувань у корсетах та зав'язок у середньовічних сукнях.

Представлені в таблиці дані свідчать про наявність варіативного підходу щодо створення одягу для вагітних жінок. При цьому, як показали дослідження [7], при створенні функціональних, ергономічних виробів, в т.ч. корсетних, для вагітних жінок, необхідно враховувати антропометричні зміни будови тіла жінки на різних етапах вагітності; конструктивно-технологічні можливості; психофізіологічні обмеження, та особливо медичні показники та протипоказання. В контексті цих вимог, важливими є також властивості пакетів, які впливають на формування об'єму виробів та технологічні можливості: забезпечення процесів формоутворення та формозакріплення деталей одягу. Вирішення цих питань потребує також проведення антропологічних досліджень жінок в період вагітності та створення на цій основі інформаційного масиву бази даних, знань та правил, які визначають специфіку проектування та виготовлення одягу для вагітних.

Таблиця 1

Характеристика одягу для вагітних в різні історичні епохи

Історична епоха	Характеристика одягу для вагітних				
	Інформаційно-естетичні функції	Вид одягу	Ступінь регуляції об'єму	Спосіб регуляції об'єму	Варіанти конструктивного вирішення
Античність	-	Пеплоси, хітони, столи, пали	Нерегульований	-	Драпіровки
Середньовіччя	-	Сукня (А-подібний силует)	Регульований	Зав'язки	Розсування конструкції в місцях з'єднання елементів
Відродження	Підкреслити вагітність	Сукня з завищеною талією	Нерегульований	-	Складки
	Створити ілюзію вагітності	Підкладний живіт	-	-	-
Реформація	Підкреслити вагітність	Корсет, корсаж	Регульований	Шнурування	Розсування конструкції в місцях з'єднання елементів
		Сукня	Нерегульований	-	Зміна ширини напівзаходу (довільне розходження бортиків)
Класицизм	Приховати вагітність	Стомаркер – передня з'ємна частина корсажу	Регульований	Шнурування	Розсування конструкції в місцях з'єднання елементів
		Передник	Нерегульований	-	Складки
		Жакет, сукня (А-подібний силует)	Нерегульований	-	-
Рококо	Приховати вагітність	Плаття–контуш або «адриєн»	Нерегульований	-	Складки спереду і бантова «складка Ватто» ззаду
Ампір	Підкреслити вагітність	Сукня з завищеною талією	Нерегульований	-	Складки
	Створити ілюзію вагітності	Підкладний металічний живіт	-	-	-
Романтизм	Приховати вагітність	Корсет	Регульований	Шнурування на спині, боках, животі	Розсування конструкції в місцях з'єднання елементів

Література

1. Интересное положение [Електронний ресурс] / Скуратовская М. – Режим доступу : www.sweetmama.ru
2. Сидоренко В.И. История стилей в искусстве и costume / Сидоренко В.И. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 480 с.
3. История одежды для беременных [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nashevse.tv/index.php?item=266>
4. Leigh Summers /Bound to Please: A History of the Victorian Corset Oxford and New York: Berg, 2001. 302pp
5. Michael Feldberg Blessings of freedom: chapters in American Jewish history.- The American Jewish Historical Society. – 2002 – pp 243

6. Малухина И. Мода на беременность. Беременность от кутюр / Малухина И. – М., 2002. – № 3. – 30 с.

7. Корнилова Н.Л. Теоретические основы и методическое обеспечение процессов проектирования и изготовления функционально-эргономичных корсетных изделий : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. техн. наук. 05.19.04 / Корнилова Н.Л. – Иваново, 2011. – 39 с.

Надійшла 27.9.2011 р.

УДК 687.016

В.С. ГОРОБЧИШИНА

Хмельницький національний університет

ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ТИПОВОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ВИГОТОВЛЕННЯ ГРУПИ ВИРОБІВ ПЛЕЧОВОГО ОДЯГУ

Розглянуто сутність і зміст процесу проектування типового технологічного процесу, які полягають в обмеженні номенклатури конструктивних, технологічних, технічних елементів та технологічних процесів виготовлення одягу на основі використання комплексної уніфікації. Розроблена структура взаємопов'язаних процесів і процедур на всіх стадіях маршруту проектування типового технологічного процесу виготовлення групи виробів плечового одягу. Систематизовані і структуровані інформаційні потоки та маршрути процесу проектування. Обмежені за номенклатурою елементи типізації технологічного процесу. Сформульовані умови, обмеження і завдання проектування технологічних процесів.

Essence and maintenance of process is considered planning of typical technological process, which consist in limitation of nomenclature of structural, technological, technical elements and technological processes of making of clothes on the basis of the use of complex standardization. The structure of взаємопов'язаних processes and procedures is developed at all stages of route of planning of typical technological process of making of group of wares of humeral clothes. Informative streams and routes of planning process are systematized and structured. Elements of typification of technological process limited after a nomenclature. Laid down a condition, limitations and tasks of planning of technological processes.

Ключові слова: технологічний процес.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Типізація є поширенням великої кількості функцій на мале число об'єктів, оскільки забезпечує збереження тільки типових об'єктів з цієї сукупності. Типізація технологічного процесу являється одним із шляхів підвищення рівня технологічної підготовки виробництва за рахунок скорочення трудомісткості виконуваних робіт та підвищення якості оброблення швейних виробів через ефективну організацію їх виготовлення. За [1] використання типового технологічного процесу дозволяє скоротити трудомісткість технологічної підготовки виробництва у 2–3 рази, а розроблення технологічної документації – у 8–10 разів.

Однак, проектування типового технологічного процесу вимагає проведення додаткових робіт: розроблення типового технологічного процесу для типового представника групи виробів за загальними конструктивно-технологічними ознаками; створення класифікаторів предметів праці, пошуку раціональних методів типізації.

Для цього за [2] встановлюють типові об'єкти для певної сукупності, які приймають за основу (базу) при створенні інших об'єктів, близьких за функціональним призначенням. Об'єкт обирають за оптимальними властивостями, найбільш характерний для цієї сукупності. В такому разі виріб-об'єкт або технологічний процес зазнає лише часткових змін чи доопрацювання. Оскільки оброблення кожної деталі чи складаної одиниці, за відсутності типізації, представляє собою нову задачу, то на основі попереднього вивчення і аналізу особливостей їх оброблення виконують узагальнення кращих технологій, причому цим узагальненням надається характер технологічних закономірностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основоположник типізації А.Л. Соколовський обґрунтував необхідність і розробив принципові основи типізації оброблення деталей в машинобудуванні [3]. Створена ним методика типізації [3] базується на класифікації процесів, в основі якої лежить класифікація деталей. Класифікація деталей носить технологічний характер, оскільки ознаками спільності служать технологічні завдання і технологічні процеси виготовлення деталей. Основним недоліком методики є те, що класифікації утримують досить велику кількість типових деталей, а отже – типових процесів їх оброблення.

Аналіз вживаних методів типізації [4] дозволив виявити наступні етапи: класифікація оброблюваних деталей; аналіз методів оброблення деталей кожної класифікаційної групи; дослідження типового технологічного процесу оброблення деталей кожної класифікаційної групи, включаючи вибір типового устаткування і оснащення. При цьому кожен конкретний метод характеризується напрямом типізації і системою класифікації.

Основною і суттєвою відмінністю у проектних процедурах проектування технологічного процесу в галузі машинобудування (у порівнянні з проектуванням у швейній галузі) є наявність процедури типізації технологічних процесів, розроблення базових і групових процесів, що передують розробленню робочого технологічного процесу та вказує на високій рівень ефективності проектування. Розробляють типовий